

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

4 mei 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over instrumenten om de financiering van KMO's te verbeteren

1

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Vraag om uitleg van de heer John Vrancken tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over instrumenten om de financiering van KMO's te verbeteren

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mevrouw de voorzitter, ik stel deze vraag om uitleg naar aanleiding van een interview met de minister dat op 31 maart 2006 in Zelfstandig Ondernemen, het tijdschrift van Unizo, is verschenen.

In dat interview heeft de minister onder meer verklaard dat het groeipremiestelsel, dat sinds eind 2003 de vroegere expansiesteun van de Vlaamse Regering vervangt, onlangs is geëvalueerd. Omwille van de negatieve weerklank uit de bedrijfswereld, heb ik dit callsysteem tijdens de bespreking van de beleidsnota van de minister al in vraag gesteld. De minister heeft toen geantwoord dat het callsysteem zou worden geëvalueerd.

Die evaluatie is ondertussen achter de rug. Op basis van de evaluatieresultaten heeft de minister besloten het bestaande systeem te behouden. Aangezien het bedrag per call op voorhand vastligt, zou de evaluatie zelfs aantonen dat het callsysteem een objectieve en budgettair perfect controleerbare toewijzingsformule is. Het systeem van de groeipremies kent premies toe door middel van een online-wedstrijd. Uit de evaluatie zou blijken dat de aanvragers vooraf weten hoeveel steun ze kunnen ontvangen en dat de steun op de bedoelde plaatsen, vooral bij de starters en bij de kleine ondernemingen, terechtkomt. De minister heeft verklaard dat de ondernemers minder tevreden zijn over het nieuwe systeem omdat hun kans op succes kleiner is geworden.

In de praktijk blijkt dat met betrekking tot het systeem van de gesloten call nog steeds rechtsonzekerheid en onvoorspelbaarheid bestaat. Hoewel het Vlaams regeerakkoord voor 'economisch efficiënte, voorspelbare en rechtzekere stimuleringsinstrumenten'

kiest en stelt dat het callsysteem moet worden geëvalueerd om tot een klantvriendelijker en rechtzeker systeem te komen en om de voorspelbaarheid ten aanzien van de klant te maximaliseren en eventueel bij te sturen, wordt het huidige systeem behouden. Ik ontmoet regelmatig collega-ondernemers. Er bestaat nog steeds heel wat ontevredenheid over de rechtsonzekerheid. Wie een aanvraag indient, moet op een antwoord wachten vooraleer hij kan beginnen te investeren.

Er zijn veel discrepanties in het systeem. Ik zal er enkele van overlopen.

Twee gelijkaardige, maar in verschillende periodes ingediende investeringsprojecten worden niet gelijk behandeld. Het toekennen van de steun hangt immers ook af van het feit of in de betrokken periode al dan niet betere projecten worden ingediend. Dit criterium kan niet door de indiener van een project worden beïnvloed.

Een project kan enkel worden ingediend indien de investeringen nog niet zijn begonnen. Indien de investeerder na de indiening van zijn project tot investeringen overgaat en later te horen krijgt dat hij in de betrokken periode niet voor steun in aanmerking komt, kan hij later geen nieuwe aanvraag meer indienen.

Indien een project in een bepaalde periode op basis van zijn rangschikking geen subsidie ontving en nadien blijkt dat de projecten die in diezelfde periode wel voor steun in aanmerking kwamen geheel of gedeeltelijk niet of niet conform met de aanvraag zijn uitgevoerd, kan het geweigerde project niet langer de steun ontvangen die het zou hebben ontvangen indien de geselecteerde projecten die later uit de boot zijn gevallen geen aanvraag hadden ingediend.

De in aanmerking genomen beleidscriteria zijn willekeurig en leiden tot rechtsonzekerheid. Voor bepaalde ondernemingen is het volstrekt onbelangrijk of ze al dan niet een ISO-certificering kunnen voorleggen en of ze al dan niet over een operationele website beschikken. Voor kleine ondernemingen brengt een ISO-certificering grote kosten met zich mee. Het behalen van dit certificaat is bovendien niet

altijd relevant om de goede werking van het bedrijf te garanderen. Deze aspecten leveren niettemin extra punten op. Dit betekent dat een niet-relevant criterium in bepaalde gevallen wordt aangewend om een selectie door te voeren.

Om budgettaire redenen kan het werken met gesloten calls voor de Vlaamse Regering van belang zijn. Deze calls zijn immers altijd voorspelbaar. De bedragen liggen vooraf vast. Ik kan me niet voorstellen dat dit voor andere systemen nooit het geval kan zijn. De huidige werkwijze lijkt meer op een boekhoudkundige operatie. Een evenwichtige balans is belangrijker dan het eigenlijk beoogde doel, het maximaliseren van de expansiekansen van bedrijven, vooral van de kleinere KMO's.

Mevrouw de minister, wat hield de evaluatie van het callsysteem net in? Welke criteria, afgezien van het feit dat het om een voorspelbare budgettaire operatie gaat, werden gehanteerd om te bepalen dat dit systeem wordt gehandhaafd? Wanneer is de evaluatie precies uitgevoerd? Op welk niveau is de evaluatie uitgevoerd? Waar kunnen de bevindingen worden geraadpleegd? Hoe staat u tegenover de ontevredenheid van de ondernemers die valabele expansiedossiers kunnen voorleggen, maar deze expansiesteun toch mislopen? Houdt het feit dat bepaalde niet-relevante criteria aan de basis van een weigering kunnen liggen niet in dat het gelijkheidsprincipe wordt geschonden? Zo ja, welke maatregelen hebt u reeds genomen om dergelijke situaties te vermijden?

De voorzitter: Minister Moerman heeft het woord.

Minister Fientje Moerman: Mevrouw de voorzitter, ik zal de vragen van de heer Vrancken punctueel beantwoorden. Mijn inziens heb ik een aantal vragen over de evaluatie eind 2005 al eens beantwoord naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Van den Heuvel. Dit betekent natuurlijk niet dat we hier vandaag niet dieper op kunnen ingaan.

De groeipremie heeft een dubbele evaluatie ondergaan. De eerste evaluatieopdracht is door het steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie aan professor Ooghe van de Vlerick Leuven Gent Management School en van de Universiteit Gent toevertrouwd. Hij heeft de effectiviteit van de steunmaatregel onderzocht. Hij heeft specifiek aandacht geschonken aan de doeltreffendheid van de geselecteerde beoordelingscriteria, aan de gehanteerde normalisatieprocedure en aan de andere operationele aspecten van het instrument.

Ik overloop even de conclusies van dit onderzoek. De beleidscriteria hebben meer invloed op de eindrangschikking dan de bedrijfseconomische criteria. Dit geldt in het bijzonder voor het starterscriterium en voor de tewerkstellingsaangroei. De groeipremie bereikt hier met andere woorden het beoogde doel. In het algemeen werken de geselecteerde criteria doeltreffend. Verbeteringen zijn evenwel nog mogelijk. De criteria inzake ICT en duurzaamheid kunnen doelmatiger worden ingevuld. De effectiviteit van de bedrijfseconomische criteria kunnen door middel van de gehanteerde normalisatieprocedure worden verhoogd. Voor deze normalisatieprocedure beveelt professor Ooghe een alternatief aan, met name het gebruik van percentielscores. Dit zou de procedure vereenvoudigen en de impact van de discontinue criteria gelijkmatiger spreiden.

De tweede evaluatie is aan Deloitte Grants & Incentives NV uitbesteed. Dit driedelige onderzoek omvat ten eerste het evalueren van het callsysteem met wedstrijdformule als een allocatiemethode om binnen een gesloten budgettaire enveloppe groeipremies toe te kennen, ten tweede het peilen naar de klantvriendelijkheid van het systeem en de impact op het investeringsgedrag door middel van een representatieve bedrijfsbevraging en ten derde het onderzoeken door middel van een internationale benchmarking of elders meer performante alternatieven voorhanden zijn.

Ik overloop even de conclusies van dit tweede onderzoek. Het callsysteem voldoet als methode om binnen een gesloten budgettaire enveloppe groeipremies op een gerichte, maar objectieve manier toe te kennen aan de KMO's die aan de beleids- en bedrijfseconomische criteria beantwoorden. Uit het perceptieonderzoek blijkt evenwel dat de bedrijven het systeem van de groeipremies niet kennen. Ze ervaren het veeleer als aleatoir en ondoorzichtig. Informatie- en communicatie-inspanningen van de Vlaamse overheid kunnen dit probleem verhelpen. Uit een vergelijking met het buitenland blijkt dat Vlaanderen als enige een geslotenbudgetsysteem met een wedstrijdformule hanteert.

Wat de budgettaire beheersbaarheid betreft, is dit systeem ongenaakbaar. Wat de voorspelbaarheid betreft, scoren andere systemen evenwel beter. Hoewel het systeem aan de verwachtingen voldoet, kan het nog op verschillende vlakken worden geoptimaliseerd. De onderzoeksresultaten omvatten aanbevelingen met betrekking tot de criteria inzake duurzaamheid, ICT, bedrijfsleeftijd, autofinan-

ciering, de doorlooptijd van de procedure en de informatieverstrekking met het oog op een grotere transparantie van het systeem.

De evaluatie van professor Ooghe is gebaseerd op de gegevens van de eerste call. De eerste call liep van 17 november 2003 tot 31 maart 2004. Het onderzoek is eind januari 2005 opgeleverd. Om op basis van een voldoende representatief databestand eindconclusies te kunnen trekken, is de studie ten tijde van de tweede call herhaald. De tweede call liep af op 31 december 2004. De eindresultaten waren eind maart 2005 beschikbaar. Deze tweede evaluatie is begin juni 2005 opgeleverd.

De evaluatie door Deloitte Grants & Incentives NV is op 16 februari 2005 gegund en op 25 maart 2005 opgeleverd. De evaluatie door professor Ooghe is ex post uitgevoerd en is op de reële data van de eerste twee calls gebaseerd. Voor deze analyse is gebruikt gemaakt van de concrete dossiergegevens die terug te vinden zijn in de meer dan 3.000 steunaanvragen die tussen november 2003 en december 2004 zijn ingediend.

De studie van Deloitte Grants & Incentives NV omvat desk research, een bevraging van een representatieve staal van 200 al dan niet aan het callsysteem deelnemende KMO's en een benchmarking met de ons omringende regio's en landen.

De door professor Ooghe uitgevoerde evaluaties kunnen op de website van het steunpunt Ondernemerschap, Ondernemingen en Innovatie, www.ondernemerschap.be, worden geraadpleegd. Het onderzoek van Deloitte Grants & Incentives NV is niet gepubliceerd. Ik zal het via het commissiesecretariaat aan alle leden van deze commissie laten bezorgen.

Volgens de heer Vrancken worden groeipremies op basis van niet-relevante criteria geweigerd en wordt hierdoor het gelijkheidsprincipe geschonden. De evaluaties spreken deze stelling tegen. Volgens de evaluaties van het bestaande systeem is de huidige toewijzingsprocedure objectief en vrij van elke arbitraire invloed. De gehanteerde criteria sturen de beschikbare steun naar de geviseerde doelgroep van starters en kleine ondernemingen. Aangezien ze in de studies aan bod komen, wil ik de percentages hier vermelden. Blijkbaar is 56 percent van de begunstigde ondernemingen jonger dan 5 jaar en gaat het in 87 percent van de gevallen om een kleine onderneming.

In het licht van de huidige constellatie en het huidige niveau van de vraag heeft een ingediende steunaanvraag een lage slaagkans. Voor de gebruikers leidt dit tot een geringe voorspelbaarheid. Door middel van opeenvolgende bijstellingen is dit probleem inmiddels verholpen. De verdubbeling van het oorspronkelijke aantal calls tot vier per jaar heeft de doorlooptijd van de procedure tot gemiddeld drie maanden gereduceerd. Deze termijn is vergelijkbaar met de doorlooptijd van een kredietaanvraag bij een bank.

De invoering van een vast steunpercentage heeft de aanvragers van bij de aanvang zekerheid over het mogelijk te verwachten bedrag gegeven. In het initiële systeem bepaalde de hoogte van het gevraagde steunpercentage mee de kans om een groeipremie te krijgen. Dit aleatoir element is uit het callsysteem verwijderd. Het ICT-criterium is verfijnd. Volgens de evaluaties was dit criterium niet langer up-to-date. Ondernemingen moeten voortaan over een actieve website met een communicatiemogelijkheid beschikken. Dit lijkt me normaal. De zogenaamde 'B-to-B'- en 'B-to-C'-communicatie wordt steeds belangrijker. Het bedrijfs-economische criterium 'bruto toegevoegde waarde versus loonkost' is geschrapt. Het bleek immers te weinig determinerend. De wegingen van de criteria zijn gelijk verdeeld over de tewerkstelling en de cash-flowgeneratie.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Ik dank de minister voor haar uitgebreid antwoord. Ik blijf er evenwel bij dat een deel van de KMO's uit de boot vallen. Het gaat om een wedstrijdssysteem. De bedrijven moeten zich op een website inschrijven. Ze hebben geen directe invloed op de haalbaarheid van de aanvraag. Vaak krijgen bedrijven een weigering op het ogenblik dat de investeringen al een aanvang hebben genomen. Op die manier vallen ze uit de boot. Wat de relevantie van de criteria betreft, is het systeem op een aantal vlakken blijkbaar bijgestuurd.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Indien een dossier in het verleden is geweigerd op basis van criteria die ondertussen zijn gewijzigd, mag dit dossier dan opnieuw worden ingediend en zal het dan op basis van de nieuwe criteria worden behandeld? Ik kan me voorstellen dat een aantal vroeger geweigerde dossiers nu wel binnen de criteria vallen.

Minister Fientje Moerman: De criteria worden per call door middel van een ministerieel besluit vastge-

legd. De gelijkheid tussen alle deelnemers aan een bepaalde call is gewaarborgd. Wie vroeger een aanvraag indiende en niets ontving, viel gewoon uit de boot. Dit geldt voor alle opeenvolgende expansiesteunsystemen die België en Vlaanderen ooit hebben gekend.

De criteria zijn in de loop der tijden aangepast en bijgestuurd. Wat aanvragen betreft die vroeger niet zijn aanvaard en op basis van de nieuwe criteria wel in aanmerking zouden komen, wil ik eenvoudigweg opmerken dat beide calls zich op een ander ogenblik in de tijd situeren. Het gelijkheidsbeginsel is hierbij niet geschonden.

Aanvragen kunnen enkel via de website worden ingediend. Dit zal zo blijven. We willen dit aspect zelfs nog versterken. Ik heb hier al herhaaldelijk verklaard dat het de bedoeling is e-government ten aanzien van ondernemers en ondernemingen daadwerkelijk te implementeren. Dit is een beleids optie. Het beleidsdomein Economie heeft op dit vlak trouwens altijd een pioniersrol vervuld.

Ondernemers die hier problemen mee hebben, kunnen sinds 1 april 2006 bij het VLAO te rade gaan. Aan het VLAO is een fijnmazig netwerk verbonden. Het ondersteunen van ondernemers is een eerstelijns-taak van het VLAO. Indien een ondernemer vraagt op welk type steun hij recht heeft, vlooit het VLAO dit uit. Wat communicatiemethodes betreft, moet het VLAO de ondernemers op weg helpen. Dit is een duidelijke beleids optie. Ongeveer twee jaar geleden heeft de ombudsman van de Vlaamse Gemeenschap opgemerkt dat ondernemers niet langer met papieren aanvragen bij de administratie Economie terecht kunnen. Dit is een gevolg van deze beleidkeuze. Door de hoge penetratiegraad van aansluitingsmogelijkheden en van aansluitingen bij KMO's moeten we op dit vlak geen angst voor de toekomst hebben. Bovendien beschikken de ondernemingen over talrijke hulpmiddelen.

De heer Vrancken heeft daarnet ook een principiële vraag gesteld. We werken momenteel met een gesloten callsysteem. Hij ervaart dit als een boekhoudkundige operatie. De keuze voor een gesloten systeem is echter een beleids optie. Indien we met een open systeem werkten, zou het niet mogelijk zijn de te verwachten budgettaire impact op voorhand in zekere mate te voorspellen. Ik ben er steeds meer van overtuigd dat open systemen geen toonbeeld van goed bestuur vormen. Open systemen laten geen voorspellingen over

de maximale aanvraag toe. Tijdens een debat in plenaire zitting heb ik eens de puur theoretische cijfers in verband met de toenmalige adviescheques naar voren gebracht. Indien elke onderneming in Vlaanderen die er recht op had daadwerkelijk advies had gevraagd, had dit de Vlaamse overheid waanzinnig veel geld gekost. Als ik me niet vergis, ging het over bijna 2 miljard euro. Ik beschikte evenwel slechts over een portefeuille van 15 miljoen euro.

Open systemen leiden tot dergelijke discrepanties en tot Carrefour-situaties – op is op. Aan de deur van bepaalde goedkope grootwarenhuizen staan de mensen 's woensdags al vroeg in de rij om een computer te kopen. Indien we niet hadden ingegrepen, had het vroegere advieschequessysteem tot een gelijkaardige situatie geleid. Een open systeem met een gesloten budget loopt altijd faliekant af.

Het huidige systeem heeft het voordeel dat het budgettair perfect beheersbaar is. We beslissen op voorhand hoeveel geld er voor groeipremies is. De ondernemers weten dat er calls zijn, dat ze hier aan kunnen deelnemen en op welk steunpercentage ze eventueel een beroep zullen kunnen doen. De Vlaamse overheid beschikt niet over onbeperkte middelen. Indien we hiervoor onbeperkte middelen willen inzetten, zou het hiervoor vereiste fiscale regime het ondernemingsleven en elk initiatief vermoorden. Aangezien de middelen beperkt zijn en de vraag heel groot is, lijkt een callsysteem met een gesloten enveloppe me de beste optie.

Verfijningen van het systeem blijven altijd mogelijk. Mijns inziens zijn ten gevolge van de doorlichtingen al een aantal belangrijke bijsturingen doorgevoerd. Misschien kunnen we het systeem nog verder bijsturen. We blijven het alleszins permanent monitoren. Een overheid kan volgens mij alvast geen open systeem met een gesloten budget combineren.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Het VLAO vormt zeker een pluspunt in het dossier. Tijdens de beginperiode van het callsysteem was communicatie haast niet mogelijk. De ondernemers moesten een vragenlijst beantwoorden, en dat was het eigenlijk. Ten tijde van de vroegere systemen was steeds in een zekere vorm van begeleiding voorzien om een dossier in te leiden of aan te passen om alsnog een investeringskrediet te verkrijgen. In het initiële callsysteem was deze begeleiding weggefallen. We zullen zien hoe de situatie

evolueert. Dit onderwerp zal in de loop van volgend jaar allicht nog eens ter sprake komen.

De voorzitter: Minister Moerman heeft het woord.

Minister Fientje Moerman: Begeleiding is nog steeds mogelijk. De administratie Economie beschikt over contactpersonen. Die mensen staan trouwens in contact met het VLAO.

Ik heb ooit een soortgelijke vraag gekregen in verband met de begeleiding van mindervalide ondernemers. Het is perfect mogelijk dat iemand binnen de administratie een ondernemer wegwijs kan maken. In ons systeem van ondernemersondersteuning blijft de provinciale antenne van het VLAO evenwel het eerste aanspreekpunt. Het gaat hier immers om eerstelijnsbegeleiding.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
